Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Viitetieto: Sosiaali- ja terveysvaliokunnan asiantuntijapyyntö 23.2.2026

Lausunto sosiaali- ja terveysvaliokunnalle (U11/2026, HE 194/2024 vp, Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2016/2341 (IORP II) ja direktiivin 2016/97 vakuutusten tarjoamisesta sekä komission ehdotuksesta yleiseurooppalaisesta yksilöllisestä eläketuotteesta annetun asetuksen 2019/1238 (PEPP) uudelleen tarkastelemisesta

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt sosiaali- ja terveysministeriöltä kirjallista asiantuntijalausuntoa valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle koskien komission ehdotusta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2016/2341 (IORP II) ja direktiivin 2016/97 vakuutusten tarjoamisesta sekä komission ehdotusta yleiseurooppalaisesta yksilöllisestä eläketuotteesta annetun asetuksen 2019/1238 (PEPP) uudelleen tarkastelemisesta.

Komissio antoi marraskuussa 2025 tiedonannon toimenpidepaketista, joilla voitaisiin edistää kansalaisille riittävät eläketulot ja parantaa mahdollisuuksia saada parempia lisäeläkkeitä. Toimenpiteet kuuluvat komission säästämis- ja sijoitusunionihankkeeseen (SIU).

Komissio esitti lisäeläkedirektiivin muuttamista (IORP II, Directive on Institutions for Occupational Retirement Provision) tavoitteena vahvistaa ja modernisoida puitteita, jotta voitaisiin lisätä tehokkuutta ja tukea luottamusta lisäeläkejärjestelmään. Samalla komissio ehdotti PEPP-asetuksen (pan-European Personal Pension Product) uudistamista, jonka tarkoituksena on myös auttaa turvaamaan kansalaisille riittävät tulot eläkkeelle siirtymisen yhteydessä parantamalla mahdollisuuksia tehdä PEPP-tuotteesta aidosti eurooppalainen, kustannustehokas ja joustava pitkän aikavälin säästötuote. Komissio antoi myös suosituksen eläkkeiden seurantajärjestelmistä. eläketulostauluista ja automaattisesta jäsenyydestä lisäeläkejärjestelmiin.

Komissio ehdottaa IORP II -direktiiviin lukuisia teknisiä muutoksia ja selvennyksiä. Lisäksi komissio ehdottaa mm. direktiivin valinnaista soveltamista eläkerahastoihin, jotka eivät kuulu direktiivin soveltamisalaan, koska monet näistä instituutioista hallitsevat erittäin merkittäviä eläkevaroja ja muodostavat tärkeän osan eläkejärjestelmien kokonaisuudesta. Sijoitustoimintaan liittyen ehdotetaan varovaisuusperiaatteen soveltamista lisäeläkelaitosten sijoituksia koskevana perusstandardina. Näin keskityttäisiin enemmän mm. riskiperusteisuuteen ja lisäeläkelaitokset voisivat sijoittaa kaikentyyppisiin omaisuuseriin, jos ne pystyvät tunnistamaan, seuraamaan, hallitsemaan ja raportoimaan niihin liittyviä riskejä. Ehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden mahdollisuus soveltaa sijoitusrajoituksia jäsenten ja edunsaajien suojaamiseksi olisi rajoitettava tapauksiin, joissa jäsenet ja edunsaajat kantavat sijoitusriskin, eivätkä nämä rajoitukset saisi johtaa yleiseen kieltoon sijoittaa tiettyihin omaisuusluokkiin.

PEPP-asetukseen ehdotetaan muutoksia mm. PEPP-perustuotteen osalta. Komission tavoitteena on tehdä siitä digitaalisten kanavien kautta myytävä yksinkertainen tuote, jota voitaisiin myydä ilman neuvontaa. Tuotteen osalta poistettaisiin mm. 1 prosentin maksukatto ja uusia muutoksia

olisivat pakollinen elinkaari-investointistrategia, rahallista vastinetta koskeva kehys ja vaatimus sijoittaa 95 prosenttia varoista yksinkertaisiin instrumentteihin.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto pitää molempien ehdotusten yleistä tavoitetta varmistaa riittävät, turvatut ja kestävät eläkkeet Euroopan unionissa tärkeänä. Täydentävien lisäeläkejärjestelyjen sääntelyn kehittäminen on kannatettavaa. IORP II- direktiivin keskeisenä lähtökohtana tulee kuitenkin edelleen olla, ettei sitä sovelleta jakojärjestelmäperiaatteella toimiviin eläkejärjestelmiin. Suomen työeläkejärjestelmä on osittain rahastoiva ja kuuluu sosiaaliturva-asetuksen 883/2004 soveltamisalaan, joten sen tulee edelleen selkeästi olla direktiivin soveltamisalan ulkopuolella. Suomen lakisääteisen työeläkejärjestelmän erityisasema ei saa vaarantua muutosten johdosta.

Direktiiviin ehdotetut muutokset ovat monelta osin hallinnollisesti tiukentavaa sääntelyä. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että sääntely ei muodostu kohtuuttoman raskaaksi pienille toimijoille, joita suurin osa suomalaisista lisäeläkesäätiöistä on. Lisäksi sääntelyn tulisi paremmin ottaa huomioon kansalliset erityispiirteet.

Valtioneuvosto katsoo, että eläkkeiden seurantajärjestelmien kehittämisen tulee olla ainoastaan suosituspohjaista, eikä sitä tule säännellä IORP II-direktiivissä eikä PEPP-asetuksessa. Lisäeläkkeiden lisääminen eläkkeiden seurantajärjestelmään ei olisi Suomessa kustannustehokasta eikä perusteltua lisäeläkkeiden vähäisen merkityksen vuoksi.

PEPP-asetukseen ehdotettuja muutoksia Valtioneuvosto pitää riittämättöminä lisäämään PEPP-tuotteiden kysyntää tai tarjontaa. Valtioneuvosto arvioi asetusmuutosta kokonaisuutena neuvottelun tuloksena syntyvän kompromissin pohjalta.

Neuvotteleva virkamies Outi Aalto